
Länsstyrelsernas regionala risk- och sårbarhetsanalyser

Problem, utmaningar och ny strukturreform

Populärvetenskaplig artikel baserad på examensarbetet *Länsstyrelsernas regionala risk- och sårbarhetsanalyser – Problem, utmaningar och ny strukturreform* för masterexamen Civilingenjör i Riskhantering vid avdelningen för Riskhantering och samhällssäkerhet, Lunds universitet.
Rapporten i sin helhet: <https://lup.lub.lu.se/search>

Klimatförändringar, pandemier och cybertacker har dessvärre blivit en del av vår vardag. Dessa utgör exempel på risker som länsstyrelser kontinuerligt identifierar och arbetar förebyggande mot. En stor del i arbetet utförs genom att vartannat år upprätta en risk- och sårbarhetsanalys (RSA). Analysen utförs i syfte att utgöra underlag för beslutsfattande och planerade åtgärder. Utan ett välfungerande analysarbete riskerar samhället att utsättas för större risker.

Den 1 oktober 2022 trädde en ny myndighetsreform i kraft. Reformen innebar bland annat en ny rapporteringsform av RSA-arbetet. Nu ska länsstyrelserna redovisa en sammanfattande risk och sårbarhetsbedömning (RSB) i stället för en sammanfattande RSA.

Länsstyrelserna upplever redan idag problem och utmaningar av olika slag kopplat till upprättandet av RSA:er. Huruvida den nya strukturreformen kommer påverka länsstyrelsernas RSA-arbete är ännu oklart. Ett icke-fungerande RSA-arbete försämrar Sveriges krisberedskap. Mot bakgrund av detta, är det ytterst viktigt att kartlägga vilka problem och utmaningar som länsstyrelserna upplever redan idag, samt identifiera och förebygga potentiella problem framöver. För att utreda detta, utfördes en intervjustudie med 11 av Sveriges 21 länsstyrelser, samt en omfattande litteraturstudie.

Resultatet från arbetet visar att den nya rapporteringsformen, RSB, behöver förtydligas i kommande föreskrifter av MSB. Länsstyrelserna är osäkra och dåligt informerade avseende hur redovisningen ska utföras framöver. Vidare visar det sig att länsstyrelsernas metod för upprättande av RSA fortsatt bör kunna väljas fritt. En standardiserad metod för såväl länsstyrelser som kommuner riskerar att hämma den enskilda RSA-handläggarens kreativitet, ägarskapskänsla och interna metodutveckling. Däremot hade en gemensam metod för

alla kommuner underlättat för länsstyrelsen att sammanställa en regional riskbild. Vidare behöver länsstyrelsen bli bättre på att involvera flera aktörer inom krisberedskapsarbetet. Det skulle göra att RSA:n som dokument, i större utsträckning, kan användas för framtida beslutsfattande och planerade åtgärder. Slutligen finns det ett behov av att utveckla samarbetet och samverkan mellan länsstyrelserna och Sveriges näringsliv. Samhällsviktiga tjänster utförs i allt större utsträckning av näringslivet, vilket minskar länsstyrelsens kännedom om risker och sårbarheter i de aktuella samhällsfunktionerna. För att få en heltäckande riskbild av länet, behöver samtliga samhällsviktiga verksamheter analyseras, även de inom näringslivet. Hur ett ökat incitament kan skapas, för näringslivet att delta i samverkan med länsstyrelsen, behöver utredas vidare.

Genom att bli varse länsstyrelsernas utmaningar och problem kan Sverige enklare stå emot hot och risker. Kanske kan MSB bli än mer involverad i länsstyrelsens krisberedskapsarbete? Hur kan kommunernas ökade fokus på kontinuitetshandtering komma att påverka länsstyrelsens RSA-arbete framöver? Och är personalomsättningen på RSA-handläggare för hög? Det och mycket annat diskuteras i examensarbetet *Länsstyrelsernas regionala risk- och sårbarhetsanalyser – Problem, utmaningar och ny strukturreform*.

En sak är säker – många av de identifierade problemen och utmaningarna behöver adresseras och lösas. Det skulle gynna såväl länsstyrelserna som Sveriges invånares trygghet inför framtida hot och kriser.

Vilhelm Andersson och Joakim Åberg
Lund 2023